

29. Горомосов М. С. Житлова справа в УСРР за 10 років радянської влади / М. С. Горомосов // Профілактична медицина. - 1933. - № 3-4. - С. 76-93.

30. Бут О. М. Указ. праця. - С. 46.

31. Бут О. М. Указ. праця. - С. 47.

32. Таблицю складено за: Всесоюзная перепись населения 1937 г.: краткие итоги ; АН СССР, Ин-т истории СССР : [сост. Н. А. Араховец и др.]. - М., 1991. - С. 29, 66; Кокорська О. І. Соціальний розвиток міст Донбасу (друга половина 20-х

- 30-ті роки ХХ ст.) : дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук / О. І. Кокорська. - К., 1995. - С. 32.

33. История городов и сел Украинской ССР (Донецкая область). - К. : Гл. ред. УСЭ, 1976. - С. 52.

34. Лихолобова З. Г. Міста Донбасу в роки радянської модернізації: особливості менталітету городян (кінець 1920-х - 1930-ті рр.) / З. Г. Лихолобова // Нові сторінки історії Донбасу. - Донецьк : ДонУ, 2006. - Кн. 12. - С. 94.

M. Alfiorov

TOWNS OF OST UKRAINE IN 1920–1939

In article consider the development of towns of Ost Ukraine, population changes in 1920-1926 years, in his storage quantity and other. Shown changes dynamics quantity of population in 1926, 1937, 1939 years. The conclusions on the nature of influence of political factoris into changes quantity of population, natural and mechanical increase.

Key words: Ost Ukraine, Donbas, region, population, natural and mechanical increase of population, quantity.

© М. Алфьоров

Надійшла до редакції 25.09.2009

УДК 9.477:980

УКРАЇНА–БРАЗИЛІЯ: СПІВПРАЦЯ В НАУКОВО–ОСВІТНІЙ ТА МЕДИЧНІЙ ГАЛУЗЯХ НА МЕЖІ ХХ–ХХІ століть

ІРИНА ЛАЗНЄВА,

аспірант кафедри українознавства Запорізького національного технічного університету

На основі архівних матеріалів проведено огляд та аналіз українсько-бразильських взаємовідносин у науково-освітній та медичній галузях на межі ХХ-ХХІ століть. Виділено перспективні напрямки двосторонніх контактів у зазначених сферах, наведено конкретні приклади співпраці, критично оцінено стан та перспективи розвитку взаємовідносин. Викладено конкретні рекомендації щодо шляхів покращення двостороннього співробітництва.

Ключові слова: Україна, Бразилія, співробітництво, наукові зв'язки, освіта, наука, медицина, міжрегіональні взаємини.

Постановка проблеми та аналіз досліджень і публікацій, у яких започатковано її вирішення. Українсько-бразильське співробітництво в галузі освіти та науки розпочалося ще в 1967 році підготовкою спеціалістів для Федеративної Республіки Бразилія із числа її громадян у вищих навчальних закладах України.

Дослідження літератури, яка безпосередньо стосується тематики українсько-бразильських відносин та дотичних до неї проблем показала, що при наявності значного обсягу праць, присвячених розвитку міждержавної співпраці країн у різноманітних галузях, питання українсько-бразильського співробітництва в галузі освіти, науки та медицини залишилися фактично поза увагою науковців.

Першим цілісним та чи не єдиним дослідженням українсько-бразильських взаємин середини 90-х

років ХХ ст. була дисертаційна робота А. Бредіхіна. У ній автор висвітлює основні форми та напрями політичного та торговельно-економічного співробітництва України з найбільшими країнами Латинської Америки протягом 1994-1997 років, розглядає українсько-бразильські зв'язки на прикладі відносин України з країнами ЛАК - Аргентиною, Бразилією та Чилі, а також дає прогнозований аналіз розвитку й розширення українсько-бразильської співпраці.

У той самий період у наукових журналах почали з'являтися матеріали, у яких розглядалися передумови встановлення та розвитку різностороннього співробітництва України з країнами Латинської Америки, зокрема Бразилією. Наприклад, статті В. Кириченка, В. Матвієнка, В. Троненка, М. Сороки характеризують динаміку зовнішньополітичних контактів представників двох держав, позитивні та не-

№ 8 (99) листопад 2009 р.

гативні фактори, що впливають на можливість їх встановлення та поширення. Дослідженням різнопланових аспектів економічного розвитку власне Бразилії як сучасного періоду, так і давніх часів, займаються К. Радченко, В. Редькін, З. Романова, Р. Рукомеда, Ю. Сафіулін, О. Севекина, М. Сурков та А. Шакіров. Науковці вивчають економічні сектори країни; процеси, пов'язані з реформуванням економіки: зовнішньоторговельні відносини, економічне районування, розвиток спеціальних економічних зон; певна увага приділяється українсько-бразильським торговельно-економічним відносинам. Центральне місце в статтях Ю. Богаєвського, В. Кириченка, В. Красильчука, Є. Свиначука, В. Чабанного відводиться дослідженню ролі й значення переговорного процесу між країнами для активізації політичного діалогу, пошуку спільних інтересів у сфері торгово-економічної кооперації.

Серед діаспорних досліджень виділяються праці українських та бразильських дослідників, які розкривають питання появи перших українських емігрантів на території Бразилії, соціальний склад емігрантів, їх чисельність, райони розселення та проблеми пристосування до нових умов життя (М. Гец, В. Будяков), питання релігійного, громадського та культурного життя українців у Бразилії, сучасний стан і проблеми українського шкільництва (Я. Закревська, Т. Гальченко), внесок конкретних представників української діаспори в релігійне, культурне та політичне життя української громади в Бразилії (О. Боршукенко).

Ураховуючи фактичну відсутність досліджень українсько-бразильських відносин у сфері освіти, науки та медицини, автор статті ставить перед собою **завдання** проаналізувати стан й окреслити перспективні напрями розвитку співробітництва двох країн саме в цих сферах на межі ХХ-ХХІ ст., використовуючи здебільшого архівні матеріали Управління державного архіву МЗС та інформацію деяких періодичних видань.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні передумовою розвитку співробітництва двох країн у галузі освіти є співпраця на рівні вищих навчальних закладів у рамках угод про взаєморозуміння, підписаних між відповідними закладами України та Бразилії. У період з 1996 до 2008 року підписані такі угоди: Угода про науково-технічне співробітництво між Київським національним університетом ім. Т. Шевченка (Україна) та Федеральним університетом м. Бразилія (Бразилія), Угода про співпрацю в науково-дослідницькій сфері та обмін студентами між Державним медичним університетом (м. Дніпропетровськ, Україна) та Медичною академією м. Марінга (штат Парана, Бразилія), Договір про співробітництво між Львівським національним університетом ім. І. Франка (Україна) та Федеральним центром технологічної освіти штату Парана (Бразилія), Угода про співробітництво між Національним університетом "Київський політехнічний інститут" (Україна) та Католицьким університетом штату Парана (Бразилія), Угода про науково-технічне співробітництво між Інститутом держави і права ім. В. М. Корецького та Інтерамериканським інститутом Бразилії з кримінального та кримінально-процесуального права, Угода про співробітництво між Харківським фізико-технічним інститутом і Харківським національним університетом ім. В. Н. Кара-

зіна (Україна) та Федеральним технологічним університетом штату Парана (Бразилія) [1].

Початок співпраці вищих навчальних закладів України та Бразилії було покладено в травні 1996 року під час візиту директора Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка Л. В. Губерського до Бразилії, який завершився укладанням Угоди про науково-технічне співробітництво між згаданим університетом та Федеральним університетом м. Бразилія. Метою Угоди була розробка програми взаємовигідної науково-технічної та культурної кооперації в обміні знаннями. Для реалізації програми передбачалися обміни викладацьким складом, студентами та навчальними матеріалами. Згідно з Угодою обидва заклади взаємозобов'язані визнати Сертифікати про успішність та дипломи, отримані студентами в університетах-партнерах.

У ході візиту були також проведені зустрічі з міністром освіти Бразилії Пауло Ренато Соузом, губернатором Федерального округу м. Бразилія Кріштованом Буарке, заступником директора дипломатичного інституту "Ріо Бранко" Маріо Дульсе, ректором Федерального університету м. Ріо-де-Жанейро Пауло Гомером та начальником управління вищої освіти Секретаріату з питань науки і технології уряду штату Ріо-де-Жанейро Альфредо Рено [2].

Безперечно, візит делегації Київського національного університету й підписання Угоди про науково-технічне співробітництво створили сприятливу базу для подальшого поглиблення відносин як між зазначеними вищими навчальними закладами, так і загалом між освітянами двох країн. Проведені переговори й зустрічі продемонстрували зацікавленість бразильської сторони в налагодженні контактів з Україною в галузі науки, освіти і культури, створенні дієвого механізму взаємного обміну інформацією, досвідом та кадрами.

У травні 1997 року на базі Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка спільно з Федеральним університетом м. Бразилія був проведений перший науково-практичний семінар на тему "Україна-Бразилія: сучасні внутрішні трансформаційні процеси та шляхи міжрегіональної інтеграції в загальному контексті зміцнення позицій двох держав на міжнародній арені". Для участі в семінарі були залучені провідні фахівці-міжнародники федеральних університетів міст Бразилія, Ріо-де-Жанейро, Сан-Пауло, Куритиба, а також представники центру стратегічних досліджень Адміністрації Президента Бразилії. Цей захід був першим прикладом співпраці політологів Бразилії з країнами регіону Східної Європи та СНД. Було прийняте рішення про проведення такого рівня науково-практичних семінарів на регулярній основі.

У травні 1998 року українські науковці взяли участь у ХХVІІ Всебразильській конференції психологів.

Наприкінці 2000 року під час візиту Генерального директора Технологічного інституту ЛАКТЕК штату Парана Енріке Ж. Тернеса до України була підписана Угода про співробітництво між Київським політехнічним інститутом і Технологічним інститутом ЛАКТЕК, яка передбачає налагодження співпраці між двома закладами в науково-технічній сфері, зокрема енергетиці та електроніці, та обмін науковими кадрами [3].

У рамках реалізації Угоди про співробітництво

між Національним університетом "Київський політехнічний інститут" та Католицьким університетом штату Парана, яка була підписана в травні 2000 року, керівництво бразильського ВНЗ виділило українським фахівцям у галузі інформатики й комп'ютерних технологій десять стипендій для роботи на факультеті інформатики Католицького університету та в Центрі "Software" штату Парана.

З метою проведення наукової та викладацької роботи, участі в наукових конференціях у 2000 році до Бразилії виїздили 7 фахівців вищих навчальних закладів України, в Україні було прийнято 23 бразильських науковці [4].

На думку автора, певну проблему в успішному розвитку українсько-бразильської співпраці в галузі освіти створює відсутність підписаної відповідної Угоди про співробітництво двох країн, яка б стала необхідною базою для визначення перспективних напрямів співпраці й регламентувала б їх подальший розвиток. Незважаючи на те, що в 2001 році Міністерством освіти та науки України був підготовлений та переданий на розгляд бразильської сторони проект Угоди про співробітництво в галузі освіти між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки Бразилія, укладання його ще й досі не узгоджено сторонами. Проект Угоди передбачав співробітництво двох країн за стандартними для того документу напрямками:

- обмін досвідом з питань реалізації освітньої політики та впровадження сучасних методів навчального процесу;
- обмін аспірантами й стажистами;
- обмін досвідом з питань організації середньої та професійно-технічної освіти;
- створення умов для вивчення офіційних мов країн-партнерів на території кожної зі Сторін, включаючи обмін фахівцями, які спеціалізуються в галузі мови і мовознавства;
- обмін досвідом у сфері педагогіки, підготовка спільних видань навчально-методичної літератури та навчальних посібників;
- сприяння проведенню конференцій, семінарів, симпозіумів та наукових досліджень на рівні вищих навчальних закладів;
- створення умов для налагодження науково-технологічних зв'язків між дослідними інститутами та іншими зацікавленими установами;
- сприяння взаємообміну між вищими навчальними закладами;
- стимулювання співпраці й обміну інформацією в галузі спеціальної освіти.

Стаття 2 Угоди передбачає проведення консультацій щодо взаємного визнання еквівалентності документів про освіту, вчені ступені та звання, здобуті за кордоном, з метою запровадження механізму еквівалентності, що сприятиме визнанню цих документів на території іншої сторони [5].

Співробітництво між окремими регіонами та містами є важливою частиною українсько-бразильської співпраці в галузі освіти та науки.

На сьогодні підписані Угоди про поріднення між Київською областю та штатом Ріо-де-Жанейро, Львівською областю та штатом Парана, Харківською областю та штатом Амазонас, Рівненською областю та штатом Санта-Катарина, Дніпропетровською областю та штатом Рораїма, між м. Київ та м. Бразилія, м. Львів та муніципалітетом Кури-

тиба, що передбачають обмін досвідом у соціально-економічній та культурній галузях, галузях комунального господарства, обмін спеціалістами в рамках програм, що становлять взаємний інтерес, проведення спільних наукових досліджень у рамках реалізації програми співробітництва, сприяння налагодженню співробітництва в галузі освіти між вищими навчальними закладами України та Бразилії, контактів між представниками ділових кіл двох країн з метою визначення, розповсюдження й удосконалення шляхів торгово-економічного співробітництва.

Успішно розвивається співробітництво між науково-дослідними та освітніми закладами України та бразильського штату Парана, уряд якого затвердив 27 квітня 2001 року Програму міжнародного науково-технічного співробітництва штату з Україною. Координатором цієї програми з бразильської сторони є фонд "Араукарія" (м. Куритиба) - приватна установа з державною участю, створена в січні 2000 року для сприяння науково-технічному розвитку штату та підготовки кадрів.

У рамках реалізації програми фонд "Араукарія" відповідає за вирішення таких питань:

- вивчення й затвердження конкретних пропозицій та проектів вищих навчальних закладів, науково-дослідних центрів штату, у тому числі з боку окремих науковців та дослідників, зацікавлених у співпраці з партнерами з України;
- фінансування короточасних поїздок (до трьох місяців) бразильських та українських науковців, дослідників і викладачів у рамках програм обміну між науково-освітніми закладами штату Парана і України;
- надання вченим України стипендій на термін до 12 місяців.

Для виконання цих завдань програми уряд штату щорічно виділяє приблизно 250 тис. доларів США [6].

З метою встановлення контактів із вищими навчальними закладами й науково-дослідними інститутами України та ознайомлення української сторони з Програмою співробітництва з 14 до 20 травня 2001 року Київ та Львів відвідав директор з наукових питань фонду Н. Назарено, який мав зустрічі й переговори з керівництвом НТУУ "Київський політехнічний інститут", Національного аграрного університету України, Львівського національного університету ім. І. Франка, Львівського державного аграрного університету та Українського державного лісотехнічного університету.

1 листопада 2001 року фонд "Араукарія" розглянув і затвердив 2 проекти науково-технічного співробітництва між штатом Парана й Україною, перший - у галузі медицини та охорони здоров'я, другий - у сфері філології та лінгвістики.

Проект № 1 - "Пересадка кісткового мозку постраждалим від наслідків Чорнобильської катастрофи" має на меті стажування українських лікарів на спеціалізованих курсах у Центрі пересадки кісткового мозку при Федеральному університеті Парани та надання бразильськими лікарями методологічної та фахової допомоги київському Центру пересадки кісткового мозку. На кінець 2001 року стажування в Центрі пересадки кісткового мозку при Федеральному університеті Парани пройшли три групи українських лікарів. До цього в рамках про-

екту в Бразилії було підготовлено 5 лікарів та спеціалістів з України. У 2002 році у вищезгаданому Центрі Бразилії пройшли стажування 2 українські лікарі-гематологи.

Проект № 2 - "Етнокультурні та психолінгвістичні особливості багатомовного/багатодіалектного середувища та перспективи їх розвитку" спрямований на здійснення наукового обміну й співробітництва в освітній і культурній сферах між штатом Парана й Україною, створення Українського центру мово- і літературознавства при Центрально-східному університеті у м. Іраті (*UNICENTRO*), перетворення Центрально-східного університету цього міста на міжнародний центр досліджень явищ, що виникли в Бразилії внаслідок імміграції слов'янських народів, створення програми дистанційного навчання української мови, вивчення взаємовпливу української та португальської мов на формування регіональних діалектів. З метою реалізації цього проекту з листопада 2001 року в Центрально-східному університеті Парани працює фахівець Інституту україністики [7].

У квітні 2001 року в Міністерстві науки, технологій і вищої освіти штату Парана відбулась презентація Програми міжнародного наукового співробітництва Парани з Україною і Республікою Польща. Програма передбачала фінансування поїздок науковців і дослідників для здійснення наукового обміну між освітніми закладами, науково-дослідними інститутами та технологічними центрами Парани, України та Польщі, а також надання стипендій українським та польським ученим (терміном до 12 місяців) для проведення наукових досліджень і реалізації спільних проектів у зазначених установах штату.

Парана стала першим бразильським штатом, уряд якого цілеспрямовано виділив кошти на розвиток співробітництва в освітній, науково-технічній і гуманітарній сферах з окремими країнами. Основними факторами, які вплинули на прийняття урядом Парани цього рішення, є історично-культурна спадщина завдяки присутності в штаті численної української та польської діаспор, побратимські зв'язки Парани з Львівською областю й Краківським воєводством, а з іншого боку, взаємний інтерес сторін та наявність потенційних можливостей для налагодження співпраці, які були підтверджені під час обміну поїздками керівників університетів та інститутів. У 2000 році Парану відвідали ректор Львівського національного університету ім. І. Франка І. О. Вакарчук, ректор НТУУ "КПІ" М. З. Згуровський, генеральний директор УДІПМ "ДНІПРОМІСТО" Ю. М. Білоконь, а Україну - ректор Католицького університету Парани К. Жуліатто, генеральний директор технічного інституту ЛАКТЕК Енріке Ж. Тернес [8].

Початок двосторонньої співпраці в медичній сфері поклато підписання в грудні 1998 року Договору про співробітництво між Українсько-Бразильською Центральною Репрезентацією, Українським молодіжним Чорнобильським фондом та Міністерством охорони здоров'я України.

Положеннями зазначеного Договору визначалися умови та засади оздоровлення та лікування в Бразилії українських дітей, що постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС.

Починаючи з лютого 1999 року групи дітей направлялися на лікування та оздоровлення до Бразилії. Кожну групу супроводжував український лікар,

який, за умовами Договору, вивчав методики лікування дітей у Бразилії та знайомився з системою охорони здоров'я в Бразилії [9].

Наприкінці ХХ століття в контексті активізації українсько-бразильського співробітництва в галузі охорони здоров'я Посольство України в Бразилії провело ряд зустрічей у Міністерстві охорони здоров'я Бразилії з метою обговорення шляхів налагодження двосторонньої співпраці, визначення сфер взаємних інтересів.

Під час зустрічей бразильська сторона однозначно висловила за налагодження професійних контактів між Міністерствами охорони здоров'я обох країн, зокрема в таких напрямках: обмін досвідом у галузі радіаційної медицини, проведення спільних наукових досліджень, а також двосторонніх семінарів із питань, що становлять взаємний інтерес для фахівців обох країн.

Водночас представники Міністерства охорони здоров'я Бразилії неодноразово наголошували, що для бразильських медиків був би корисним досвід українських колег у галузях радіаційної медицини, серцево-судинної хірургії, нейрохірургії, онкології, геронтології. Висловлена зацікавленість і в ознайомленні з новітніми розробками українських лікарів, зокрема з оригінальним протипошкочувальним перев'язувальним матеріалом. Бразильські лікарі висловили побажання отримати зразки цього матеріалу для лабораторних та клінічних досліджень [10].

У рамках вивчення та адаптації досвіду Бразилії у сфері запобігання захворюванню на СНІД проводилися переговори з керівництвом Національної координаційної ради з питань СНІДу МОЗ Бразилії, яка відповідає за реалізацію загальнонаціональної програми в цій сфері. За оцінками Програми ООН/СНІД, національна програма Бразилії є однією з найефективніших у світі (кількість виявлення нових випадків інфікованих та хворих в країні на початку ХХІ століття зменшилась з 20 тис. до 15 тис. осіб на рік) [11].

Бразильськими фармакологами розроблено дев'ять із дванадцяти всесвітньовідомих оригінальних профілактичних та лікувальних препаратів, які дозволяють пом'якшувати наслідки захворювання та гальмувати розвиток хвороби у ВІЛ-інфікованих [12].

У червні 2003 року відбувся візит української делегації на чолі з віце-прем'єр-міністром Д. Табачником, до складу якої входив також і міністр охорони здоров'я України А. Підаєв. Метою візиту була презентація Національної стратегії України в боротьбі зі СНІДом, а також знайомство з досвідом Бразилії із цієї проблеми.

Українська делегація відвідала Центр медичних препаратів та ліків бразильського штату Парана, презентацію муніципальної програми боротьби з ВІЛ/СНІДом Ріо-де-Жанейро.

За підсумками переговорів бразильська сторона запропонувала здійснити обмін делегаціями вчених та спеціалістів у галузі боротьби із цією хворобою, вивчити в практичному плані можливі схеми застосування в Україні оригінальних методів лікування, у тому числі шляхом безкоштовного розповсюдження медикаментів, які на практиці довели свою ефективність, застосування системи психологічної реабілітації хворих, захисту прав ВІЛ-інфікованих тощо [12].

Важливими напрацюваннями двостороннього співробітництва в галузі інноваційної діяльності та

передачі технологій стало встановлення протягом 2000-2001 рр. контактів між зацікавленими українськими та бразильськими партнерами щодо:

- придбання бразильською компанією "Омар Афранжі" технологій виробництва спеціальних сплавів на основі алюмінію та титану (український партнер - Науково-дослідний інститут сталі та спеціальних сплавів, м. Запоріжжя)

- впровадження розробок НТУУ "Київський політехнічний інститут" в галузі запровадження мікрохвильової телерадіоінформаційної системи (МТРС), зокрема її розгортання у віддалених районах Бразилії;

- випробування в бразильських клініках медичних інструментів та обладнання, зокрема електрокардіографів виробництва підприємства "Донікс" (м. Донецьк), скальпелів на основі кристалів, розроблених Харківським інститутом монокристалів [13].

Висновки

Підсумовуючи розглянуту в статті проблематику українсько-бразильських відносин, треба зазначити, що на межі ХХ-ХХІ ст. співробітництво в науково-освітній та медичній сферах полягало в забезпеченні ефективної участі делегацій України в роботі міжнародних конференцій та наукових форумів, налагодженні контактів між науково-дослідними та освітніми установами двох країн, між українськими й бразильськими вченими та спеціалістами, сприянні інноваційній діяльності.

Однак, незважаючи на певні досягнення, співпраця двох країн у зазначених галузях мала характер окремих випадкових акцій та не перетворилася на значущий інструмент української політики в Бразилії. Аналіз архівних матеріалів дає змогу зробити висновки, що розбудові двосторонньої взаємодії в науковій та медичній сферах, окрім недосконалої договірно-правової бази, заважає інертність та неоперативність реагування української сторони на ініціативи та пропозиції партнерів у Бразилії, унаслідок чого втрачаються унікальні шанси проведення спільних досліджень, результати яких мали б, за оцінкою експертів, світове значення.

Головною умовою поживлення співпраці між країнами в галузі освіти, на думку автора, є підпи-

сання відповідної міжурядової угоди, яка була підготовлена ще в 2001 році, але досі залишається не узгодженою сторонами.

Співробітництво в інформаційній сфері з причин ігнорування українською стороною мовного фактора взагалі досі не видається можливим.

На сьогоднішнім основним каталізатором розвитку відносин у науково-освітній галузі виступають міжрегіональні угоди. За роки, що минули після першого офіційного візиту Президента України Л. Д. Кучми до Бразилії в жовтні 1995 року, було підписано різнопланові міжурядові та міжвідомчі угоди, устанавлено зв'язки між окремими регіонами та містами двох країн, які започаткували розвиток міжрегіонального співробітництва як важливої складової міждержавних відносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Офіційний сайт посольства України у Бразилії [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/brazil/ua/17496.htm>.
2. Управління державного архіву Міністерства закордонних справ (далі УДА МЗС) України. - Ф. № 8. - Оп. № 103. - Спр. № 26/830. - Арк. 55.
3. УДА МЗС України. - Ф. № 1. - Оп. № 1. - Спр. № 10860/200. - Арк. 22.
4. Там само. - Арк. 23.
5. УДА МЗС України. - Ф. № 1. - Оп. № 1. - Спр. № 10210/112. - Арк. 99.
6. УДА МЗС України. - Ф. № 1. - Оп. № 5. - Спр. № 11519/114. - Арк. 70.
7. Там само. - Арк. 71.
8. УДА МЗС України. - Ф. № 1. - Оп. № 5. - Спр. № 11544. - Арк. 7.
9. УДА МЗС України. - Ф. № 1. - Оп. № 5. - Спр. № 11519/114. - Арк. 219.
10. УДА МЗС України. - Ф. № 8. - Оп. № 103. - Спр. № 24/690. - Арк. 36.
11. УДА МЗС України. - Ф. № 1. - Оп. № 1. - Спр. № 10865/290. - Арк. 52-53.
12. Опыт экономной антиретровирусной терапии [Електронний ресурс] // Еженедельник "Аптека". - 2003. - № 28. - Режим доступу : <http://www.apтека.ua/article/14286>
13. УДА МЗС України. - Ф. №1. - Оп. № 5. - Спр. № 11519/114. - Арк. 270.

I. Lazneva

UKRAINE–BRAZIL: COOPERATION IN THE AREA OF SCIENCE, EDUCATION AND MEDICINE ON THE BORDER OF XX–XXI centuries

On the basis of archived materials the author has made the review and analysis of Ukraine-Brazilian relations the area of science, education and medicine on the border of XX-XXI centuries. The author has defined perspective directions of bilateral contacts in above areas, mentioned specific samples of cooperation, made the critical evaluation of state and prospects of relations development. The article contains the specific recommendations concerning ways of bilateral cooperation improvement.

Key words: Ukraine, Brazil, cooperation, scientific relations, education, science, medicine, interregional relations.

© I. Лазнева

Надійшла до редакції 24.09.2009

№ 8 (99) листопад 2009 р.